

بررسی تجربی رابطه ی ابعاد سرمایه ی اجتماعی و هویت اجتماعی [۱]
(مورد مطالعه: دانش آموزان پسر مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام)
(۱۳۸۹-۱۳۹۰)

علی صیدی*

چکیده

مقاله ی حاضر با هدف " بررسی رابطه ی ابعاد سرمایه ی اجتماعی و هویت اجتماعی دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰" انجام شده است. جامعه ی آماری این تحقیق دانش آموزان پسر مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام به تعداد ۵۸۲ نفر بوده اند؛ حجم نمونه ی مورد بررسی، ۲۳۱ نفر، روش مورد استفاده، پیمایشی و ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه ی محقق ساخته بود. آزمون فرضیه های تحقیق بر اساس ضریب همبستگی اسپیرمن نشان داد که بین متغیر های مستقل تحقیق (مشارکت اجتماعی و اعتماد اجتماعی) و هویت اجتماعی دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام رابطه ی معناداری وجود دارد. نتایج آزمون رگرسیون چند متغیره نشان می دهد که متغیر مشارکت اجتماعی تأثیر بیشتری، ($Beta=0/59$) و متغیر دیگر تحقیق (اعتماد اجتماعی) تأثیر کمتری در تغییرات هویت اجتماعی دانش آموزان دارد ($Beta=0/17$).

واژگان کلیدی: هویت اجتماعی، سرمایه ی اجتماعی، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، دانش

آموزان شهر ایلام

طرح مسأله

امروزه طرح مباحث مربوط به رابطه ی هویت اجتماعی^۱ و سرمایه ی اجتماعی^۲ به یکی از موضوع های عمده در حوزه ی مطالعاتی علوم اجتماعی تبدیل شده است. هویت یکی از مفاهیم

* مربی گروه علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور استان ایلام

پیچیده و مبهم در حوزه ی علوم انسانی به شمار می رود. هویت پیوسته با شناخت خویشتن فرد مرتبط است. هویت، آگاهی فرد نسبت به خود است که به طور مداوم در زندگی روزمره ایجاد می شود. با توجه به این که بخش مهمی از هویت شخصی افراد در اجتماع شکل می گیرد، طبیعی است که بخش بزرگتر و مهم تر هویت اجتماعی افراد در اجتماع معنا می یابد. هویت اجتماعی، فهم ما را از این که کی هستیم و دیگران کی هستند، نشان می دهد. در واقع، فهمی است که دیگران از خود و افراد دیگر دارند (جنکینز، ۱۳۸۱: ۷-۸). سرمایه ی اجتماعی نیز شبکه ای از روابط و پیوندهای مبتنی بر اعتماد اجتماعی بین فردی و بین گروهی و تعاملات افراد با گروه ها، سازمان ها و نهاد های اجتماعی است. در حقیقت، قرین همبستگی و انسجام اجتماعی و برخورداری افراد و گروه ها از حمایت اجتماعی است و انرژی لازم را برای تسهیل کنش ها در راستای تحقق اهداف فردی و جمعی فراهم می آورد (شیانی و همکاران، ۱۳۸۸: ۵۸). اولین جزء سرمایه ی اجتماعی، اعتماد است. فوکویاما در این زمینه می گوید: اعتماد انتظاری است که در یک اجتماع منظم، صادق و برخوردار از رفتار همگانی شامل: اعتماد به افراد آشنا، اعتماد تعمیم یافته و اعتماد به نهاد های مختلف اجتماعی خود را نشان می دهد. دومین جزء سرمایه ی اجتماعی، مشارکت اجتماعی شامل: ارتباطات غیر رسمی فرد با همکلاسی ها، همکاران و خویشاوندان، پیوند های رسمی با انجمن ها، گروه های داوطلبانه، مشارکت در اجتماع محلی و امور عمومی و غیره است (شارع پور، ۱۳۸۷: ۶۴).

با ورود فرد به گروه های بزرگتر مانند مدرسه، نوعی جهش در وابستگی عاطفی و تعلق خاطر فرد ایجاد می شود. بنابراین، فرد ضمن پرورش توانایی های عاطفی و شناختی به تدریج تعلق خاطر مثبت تری به دیگران می یابد و به هویت اجتماعی مطلوب تر ناشی از عضویت مشترک در گروه های اجتماعی می رسد (عبداللهی، ۱۳۸۵: ۷۹). اکسلی^۳ معتقد است مدارس برای تولید سرمایه ی اجتماعی و بازتولید روابط اجتماعی از ظرفیت بالایی برخوردارند؛ این توانمندی در شکل گیری هویت اجتماعی آنان نقش بسزایی دارد و به صورت تعاملی سبب تقویت همدیگر می شوند. جامعه شناسانی مانند فوکویاما^۴، پاتنام^۵ و کلمن^۶ نیز سرمایه ی اجتماعی را اساس هویت و

3 -oxeli

4 -Fukuyama

5 -Putnam

6 -Coleman

اعتبار جامعه می دانند(وحیدا و دیگران، ۱۳۸۳: ۳۱). در جوامع امروزی نهاد های آموزشی و تربیتی به ویژه مدارس موقعیتی را فراهم می آورند که در آن دانش آموزان از طریق پیوند با یکدیگر و قرار گرفتن در شبکه ی روابط اجتماعی به منبعی به نام سرمایه ی اجتماعی دست می یابند. در مدرسه هر دانش آموز نقش مشخصی دارد، با چگونگی ایفای نقش های اجتماعی در آینده آشنا می گردد و مانند هر نظام اجتماعی دیگر، سلسله مراتب تقسیم وظایف و مسئولیت پذیری را می آموزد. بی تردید، نتیجه ی آن بهبود روابط اجتماعی و سرانجام افزایش سرمایه ی اجتماعی آنان خواهد بود؛ و می توان گفت: روابط و پیوندهای مبتنی بر اعتماد اجتماعی بین گروهی و تعاملات دانش آموزان با گروه ها و نهاد های اجتماعی زمینه ی وابستگی عاطفی و تعلق خاطر به دیگران در فرد را افزایش می دهد. در این وضعیت، دانش آموز در فعالیت های خود متوجه می شود که چه کسی است و در مقابل، مجموعه ی برداشت ها و نظرات دیگران از وی در روشن کردن هویت اجتماعی اش نقش تعیین کننده ای ایفا می کند. بر اساس تحقیقات انجام شده طی چند دهه ی گذشته، فرسایش شدیدی در سرمایه ی اجتماعی دانش آموزان ایجاد شده است و با توجه به اینکه نتیجه ی پرورش عاطفی و شناختی دانش آموزان، ناشی از ویژگی های موجود در مدرسه و اجتماع است(شارع پور، ۱۳۸۷)، این سؤال مطرح می شود که تا چه حد شاخص های سرمایه ی اجتماعی دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام بر هویت اجتماعی آنان تأثیر گذار است؟ به عبارتی، تا چه حد میزان مشارکت دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام در فعالیت های اجتماعی و اعتماد به افراد و نهاد های مختلف بر هویت اجتماعی آنان تأثیر می گذارد؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

برای هر جامعه، دانش آموزان مهم ترین سرمایه ی انسانی محسوب می شوند و به مثابه ی آینده سازان جامعه، دانستن و اطلاع یافتن از وضعیت سرمایه ی اجتماعی و هویت اجتماعی آنان ضرورتی انکار ناپذیر است. امروزه نگرانی های مربوط به روند رو به تنزل روابط اجتماعی و چالش های هویتی به مهم ترین دغدغه ی دانشمندان علوم اجتماعی تبدیل شده است. آنان سرمایه ی اجتماعی را بنیان هویت، شناسایی و اعتبار جامعه قلمداد می کنند و افزایش سطح بی اعتمادی در جامعه، کاهش سطح تعهد اجتماعی و پایین آمدن سطح میزان مشارکت های اجتماعی را ناشی

از کاهش سطح سرمایه‌ی اجتماعی می‌دانند (فوکویاما، ۱۹۹۷، کلمن، ۱۹۹۸ و پوتنام، ۱۹۹۰؛ به نقل از وحید، ۱۳۸۳). انسیلن^۷ نیز به نقش مدرسه در تکوین هویت اجتماعی دانش‌آموزان تأکید می‌کند (شمشیری، ۱۳۸۷: ۱۲). اخیراً در کشور ما گزارش‌هایی از وضعیت سرمایه‌ی اجتماعی و مسایل مربوط به هویت اجتماعی در خلال نوشته‌ها و گزارش‌های رسمی، نگرانی‌هایی را برای مسئولان ایجاد نموده است. نتایج بسیاری از تحقیقات نشان می‌دهد که میزان سرمایه‌ی اجتماعی در ایران روند نزولی دارد (شارع‌پور، ۱۳۸۷: ۶۸). برخی نیز به تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر هویت اجتماعی اشاره نموده‌اند (شارع‌پور، ۱۳۸۱، وحید، ۱۳۸۲). طرح این مباحث اهمیت پرداختن به مقوله‌ی سرمایه‌ی اجتماعی و رابطه‌ی آن با هویت اجتماعی را روشن می‌سازد؛ زیرا سرمایه‌ی اجتماعی برای حل مسائل مطرح شده از ظرفیت و قابلیت بالایی برخوردار است و به نوبه‌ی خود می‌تواند در تکوین هویت اجتماعی دانش‌آموزان اثرگذار باشد. هم‌چنین، داشتن سرمایه‌ی اجتماعی برای جامعه، گروه‌ها و افراد مزایای زیادی به همراه دارد؛ زیرا ارتباط بین سرمایه‌ی اجتماعی و مقولاتی از جمله آسیب‌های اجتماعی، ترک تحصیل، شکل‌گیری هویت اجتماعی و... بررسی و تأیید شده است (شیانی، ۱۳۸۸، وحید، ۱۳۸۳). شناسایی وضعیت سرمایه‌ی اجتماعی و رابطه‌ی آن با هویت اجتماعی دانش‌آموزان، عامل مؤثری بر توسعه‌ی اجتماعی و فرهنگی جامعه است. هم‌چنین، اهمیت تأمین سرمایه‌ی اجتماعی و چگونگی تحولات آن می‌تواند شناخت جدیدی از سیستم‌های اجتماعی ایجاد نماید و سیاست‌گذاران فرهنگی از قبیل آموزش و پرورش، صدا و سیما، فرهنگ و ارشاد اسلامی و... را در هدایت بهتر سیستم‌ها یاری کند. بدین ترتیب با مطالعه‌ی علمی و شناخت ابعاد سرمایه‌ی اجتماعی در بین دانش‌آموزان، می‌توان از این مفهوم به عنوان متغیر پیش‌بینی‌کننده در تحلیل مسائل مربوط به هویت اجتماعی نیز سود جست. چون دانش‌آموزان به مثابه‌ی آینده‌سازان مملکت، قشر عظیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند و در مهم‌ترین مرحله‌ی تکوین هویت خود هستند و در معرض مسائل مربوط به هویت و بحران هویت قراردارند؛ از این رو، نحوه‌ی نگرش آنها نسبت به هویت اجتماعی برای استحکام بیشتر وحدت ملی در کشور اهمیت شایانی دارد.

اهداف تحقیق

هدف اصلی: بررسی رابطه ی ابعاد سرمایه ی اجتماعی و هویت اجتماعی دانش آموزان پسر مقطع

پیش دانشگاهی شهر ایلام در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰

اهداف جزئی

۱. مطالعه ی وضعیت هویت اجتماعی دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام؛
۲. مطالعه ی وضعیت سرمایه ی اجتماعی دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام؛
۳. مطالعه ی رابطه ی ابعاد سرمایه ی اجتماعی (اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی) و هویت دانش آموزان؛
۴. ارائه راهکارهای علمی جهت حل مسایل مرتبط با سرمایه ی اجتماعی و هویت اجتماعی دانش آموزان؛

رویکرد های نظری

الف) سرمایه ی اجتماعی

سرمایه ی اجتماعی مفهومی است که جیمز کلنن^۸ آن را از رشته ی اقتصاد به جامعه شناسی آورد و در ارتقای این مفهوم سهم بسیار زیادی دارد. منظور وی از سرمایه ی اجتماعی، مجموعه ی منابع همراه با ارتباطات فامیلی و مؤسسات اجتماعی جامعه است که در توسعه ی اجتماعی و ادراک فرد مفید است. به نظر وی سرمایه ی اجتماعی در سه شکل ظاهر می شود: الف) تعهدات و انتظارات، که به میزان قابل توجهی از اعتماد در محیط اجتماعی نیازمند است؛ ب) ظرفیت بالقوه ی اطلاعات، که به این معنا که از ظرفیت بالقوه ای برای تبادل سریع و آسان اطلاعات برخوردار باشد؛ ج) وجود هنجارها و ضمانت های اجرایی موثر. به عبارتی، درون گروه اجتماعی هنجارهای نیرومندی مبنی بر اینکه فرد باید منافع فرد را به سود جمع رها کند، وجود داشته باشد (علی بابایی، ۱۳۸۹: ۸۸).

فوکویاما^۹ نیز از جمله متفکرینی است که سرمایه ی اجتماعی را دارایی گروه ها و جوامع قلمداد می کند. بر اساس نظر وی، سرمایه ی اجتماعی نمونه ی ملموسی از یک هنجار غیر رسمی است

که موجب ترویج همکاری بین دو یا چند فرد می شود. علاوه بر آن، فوکویاما سرچشمه سرمایه ی اجتماعی را در منابع متعددی می داند: ۱. هنجار هایی که به صورت نهادی ساخته شده اند. مانند: هنجار هایی که توسط دولت ساخته شده اند؛ ۲. هنجار های خود جوش که از کنش های متقابل اعضای یک اجتماع به وجود می آیند؛ ۳. هنجار هایی که از طبیعت سرچشمه می گیرند مانند: خویشاوندی، نژاد و قومیت (همان: ۹۰). پاتنام^{۱۰} سرمایه ی اجتماعی را در اعتماد، هنجارها و شبکه هایی می داند که همکاری و تعاون را برای رسیدن به منافع متقابل آسان می سازد. او این مفهوم را فرا تر از سطح فردی و در سطح ملی به کار گرفته است. طبق نظر وی، شبکه های مشارکت مدنی نظیر انجمن های شکل گرفته در نظام های همسایگی، تعاونی ها، باشگاه های ورزشی و نظایر آن را می توان شکل هایی از سرمایه ی اجتماعی محسوب نمود که این شبکه ها هنجار های کنش و کنش متقابل را در جامعه تقویت می کنند (شارع پور، ۱۳۸۷: ۷۰).

ب) هویت اجتماعی

دیدگاه کنش متقابل نمادین به عنوان یکی از دیدگاه های مسلط روان شناسی اجتماعی، تلاش دارد بنیان های نظری هویت را در قالب سازه های اجتماعی ارایه نماید. قضیه ی بنیادین در تعامل گرای نمادین این است که مردم معانی نمادین را به اشیاء، رفتار ها، خودشان و دیگران اطلاق می کنند و آن را طی تعامل منتقل و بسط می نمایند. در نتیجه ی این تعاملات، هویت ها شکل می گیرند (دوران و محسنی، ۱۳۸۶: ۹۰). بنا بر نظریه ی تاجفل^{۱۱}، هویت اجتماعی به عنوان آگاهی فرد از تعلق به یک گروه اجتماعی معین و اهمیت عاطفی این عضویت برای فرد، مفهوم سازی شده است (همان: ۱۰۹).

راب وایت^{۱۲} و واین^{۱۳} نیز بر این عقیده اند که تکوین هویت شخصی تحت تأثیر زمینه ی خانوادگی شخصی قرار دارد. آنها مدعی هستند هویت اجتماعی، در ادامه در نهادهایی چون مدرسه، محیط کار، فعالیت های تفریحی و اوقات فراغت، امکان پذیر است. این نهادها، از طریق افزایش مشارکت دادن اعضاء به آنها هویت می بخشند؛ زیرا به ارتباطات اجتماعی شان مربوط است.

10 - Putnam
11 - Tajfel
12 - White
13 - wyn

در مجموع، این نظریه‌پردازان منابع هویت‌های در دسترس نوجوانان و جوانان را متشکل از: خانواده، رسانه‌های گروهی، مدرسه و گروه‌های همسالان می‌دانند (اشرفی، ۱۳۷۹: ۳۹).

پیشینه ی تجربی تحقیق

* محمود شارع پور و غلام رضا خوش فر (۱۳۸۱) در پژوهشی با عنوان رابطه ی سرمایه ی فرهنگی با هویت اجتماعی جوانان (مطالعه موردی شهر تهران)؛ به نتیجه رسیده اند که بین سرمایه ی فرهنگی و برجستگی انواع چهارگانه هویت، همبستگی مثبت وجود دارد؛ ولی بیشترین همبستگی سرمایه ی فرهنگی با هویت مذهبی و ملی و کمترین همبستگی آن با هویت فردی و خانوادگی است. هم چنین، نوع همبستگی ابعاد عینی و ذهنی سرمایه ی فرهنگی با انواع هویت اجتماعی تا حدودی متفاوت از بعد نهادی شده آن است.

* وحیدا و فاتحی دهاقانی (۱۳۸۳) در پژوهشی تجربی نشان داده اند که بین سرمایه ی اجتماعی دانشجویان و برداشت آنان از هویت اجتماعی رابطه ی معنادار وجود دارد.

* احمد رضایی و حبیب احمد لو (۱۳۸۴) به بررسی نقش سرمایه ی اجتماعی در روابط قومی و هویت ملی (جوانان تبریز و مهاباد) پرداخته اند. مهم ترین نتایج توصیفی و استنباطی این تحقیق به قرار زیر است: میزان هویت ملی در بین پاسخ گویان در حد بالا و میزان سرمایه ی اجتماعی در حد پایینی است. سرمایه ی اجتماعی بر روابط بین قومی، گرایش به سایر اقوام و هویت ملی جوانان تأثیر بالایی دارد.

* محسن نیازی و محمد کارکنان نصر آبادی (۱۳۸۶) مطالعه ای تجربی با عنوان بررسی جامعه شناختی رابطه ی سرمایه ی فرهنگی خانواده و هویت اجتماعی جوانان انجام داده اند. مهم ترین فرضیه ی این تحقیق رابطه ی بین سرمایه ی فرهنگی خانواده و هویت اجتماعی دانشجویان شاغل به تحصیل دانشگاه کاشان است و بین این دو متغیر رابطه ی معناداری یافت شد.

* محسن رنانی و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی با عنوان نقش منابع هویت و معرفت در تشکیل سرمایه ی اجتماعی دانشجویان دانشکده ی اقتصاد دانشگاه اصفهان به نتیجه رسیده اند که منابع هویت در تشکیل سرمایه ی اجتماعی تأثیر معنادار و مثبت دارد؛ ولی منابع معرفت نتوانسته است منجر به تقویت سرمایه ی اجتماعی شود.

* محمد گنجی و همکارانش (۱۳۸۹)، به بررسی رابطه‌ی هویت دینی و سرمایه‌ی اجتماعی در بین مردم شهرکاشان پرداخته‌اند. به نظر آنان، هویت دینی دارای دستاوردهای زیادی در شهر کاشان است؛ از آن جمله می‌توان به جهت بخشیدن زندگی افراد، ایجاد رویکرد مثبت به آینده و تقویت روحیه‌ی امیدواری و نشاط برای آینده‌ی بهتر، پاسخ دادن به پرسش‌های بنیادین و عمیق انسان در زندگی، ایجاد حس همدلی، همبستگی و انسجام در جامعه اشاره کرد. هم‌چنین، با افزایش میزان هویت دینی در ابعاد تعهدی و دینداری، میزان سرمایه اجتماعی جامعه نیز بالاتر می‌رود.

* اسماعیل شریفی و احمد کاکاوند (۱۳۸۹) در تحقیقی با عنوان رابطه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی خانواده و هویت جوانان شهر تهران، به نتیجه رسیده‌اند که بین دو متغیر سرمایه‌ی اجتماعی خانواده و هویت جوانان رابطه‌ی معنادار و قوی‌ای وجود دارد.

نتایج پژوهش‌های فوق به مثابه‌ی بخشی از تحقیقات تجربی در کشور، نشان می‌دهد که سرمایه‌ی اجتماعی و ابعاد مختلف آن با هویت اجتماعی رابطه‌ی معنادار وجود دارد. بررسی این موضوع در سطح استان ایلام نشان می‌دهد پژوهشی در این زمینه صورت نگرفته است.

چارچوب نظری تحقیق

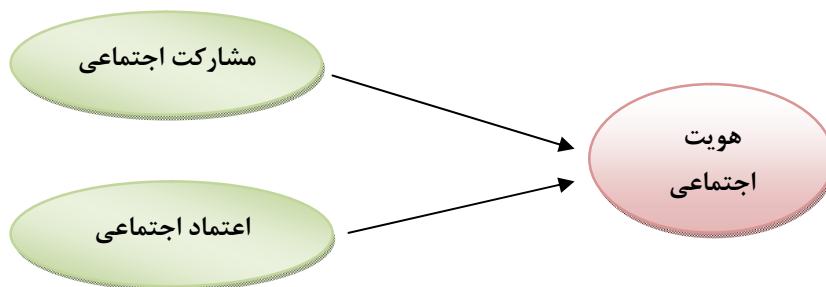
افراد با توجه به ویژگی‌های اجتماعی معین و ایفای نقش‌های اجتماعی خاص در لایه‌های مختلف اجتماعی به عضویت گروه‌های ارادی و غیر ارادی مختلفی در می‌آیند. عضویت در هر یک از این گروه‌ها، هویت اجتماعی متفاوتی به آنها می‌بخشد. با توجه به اینکه افراد در موقعیت‌های مختلف کنشی و در لایه‌های مختلف اجتماعی با توسل به عضویت‌شان در گروه‌های گوناگون خود را شناسایی می‌کنند و هویت‌های اجتماعی گوناگونی از جمله هویت ملی، مذهبی و گروهی می‌یابند. در این مورد یکی از مهم‌ترین متغیرهای تأثیرگذار در روابط بین فردی و بین گروهی، سرمایه‌ی اجتماعی است. صاحب نظران بر این عقیده‌اند که سرمایه‌ی اجتماعی، اساس هویت، شناسایی و اعتبار هر جامعه‌ای است (وحیدا و همکاران، ۱۳۸۳). در ارتباط با موضوع پژوهش این نکته مهم است که هویت در ارتباط با دیگر افراد مورد بررسی قرار می‌گیرد و بدون توجه به زندگی اجتماعی و روابط ما بین انسان‌ها معنایی نخواهد داشت. به

عبارت دیگر، هویت محصول ارتباط و تعامل است؛ یعنی دیگری باید وجود داشته باشد تا "من" ساخته و درک شود. "خود" نیز از طریق فهم و ارتباط دیگری و در فرایند جامعه پذیری شکل می گیرد.

از نظر تأثیر سرمایه ی اجتماعی بر هویت، آن چنان که فوکویاما می گوید: سرمایه ی اجتماعی در جایی یافت می شود که سنت های جامعه عمیقاً در تاریخ یک قوم یا ملت ریشه داشته باشد. هویت اجتماعی، ارتباط اجتماعی را امکان پذیر می کند و خود از آن منتج می شود؛ از سوی دیگر، وقتی جامعه با گسستگی در معناداری مواجه شود، بحران هویت پدیدار می شود (هزارجریبی و لهراسبی، ۱۳۹۰: ۴). از آن جا که هویت اجتماعی از مفاهیم پیچیده و مبهم در حوزه ی علوم انسانی است و در بین صاحب نظران محل مناقشه بوده است، با این اوصاف تبیین این موضوع و عوامل تأثیر گذار در شکل گیری آن از عهده ی نظریه یا حتی مکتب بر نمی آید. در این پژوهش سعی شده است این مفهوم از زاویه ی تأثیر سرمایه ی اجتماعی بر هویت اجتماعی مورد کنکاش قرار گیرد. دیدگاه های کلمن، فوکویاما و پاتنام از سرمایه ی اجتماعی نزدیکی فراوانی با یکدیگر دارند که همه ی آنها را می توان در رویکرد شبکه ای به سرمایه ی اجتماعی جای داد. در اینجا به دو محور در سرمایه ی اجتماعی عبارتند از: ۱. **اعتماد اجتماعی**: بعد شناختی و ذهنی سرمایه ی اجتماعی است و نتیجه ی تعاملات اجتماعی موجود در گروه ها، انجمن ها و فعالیت های اجتماعی است. به ویژه اگر این اعتماد از سطح فردی به سطح اجتماعی انتقال یابد، به عنوان یک سرمایه ی با ارزش تلقی می گردد. ۲. **مشارکت اجتماعی**: محصول وضعیت شبکه ی روابط اجتماعی است، میزان مشارکت شهروندان در نظام اجتماعی است. در واقع، مشارکت اجتماعی فرایند سازمان یافته ای می توان به شمار آورد که از سوی افراد جامعه به صورت آگاهانه، داوطلبانه و جمعی با در نظر داشتن هدف های معین به منظور سهم شدن در منابع ارزشمند مختلف انجام می گیرد. نحوه ی عینی چنین مشارکتی از قبیل: حضور افراد در جشن ها و مراسم مذهبی و اجتماعی است که فرد از طریق آن کنش مشارکتی از خود بروز می دهد (ولکاگ؛ به نقل از خاکباز و پویان، ۱۳۸۵). در این تحقیق ابعاد سرمایه ی اجتماعی که در سطور قبلی به آنها اشاره شد با هویت اجتماعی مورد سنجش و شناسایی قرار گیرد.

مدل تحقیق

چشم انداز نظری پژوهش در بخش متغیرهای مستقل (سرمایه اجتماعی) بر اساس نظریات کلمن، پاتنام و فوکویاما درباره ی عناصر و شاخص های اصلی در ساخت مفهوم سرمایه ی اجتماعی به صورت ترکیبی شکل گرفته است. نظرات کلمن درباره ی اعتماد و تعهد به عنوان دو عنصر اصلی مفهوم سرمایه ی اجتماعی و تأکید پاتنام درباره احساس تعلق و مشارکت اجتماعی به عنوان دو عنصر اصلی دیگر، رهیافت مناسبی بود تا اعتماد و مشارکت اجتماعی به عنوان دو شاخص اصلی در ساخت مفهوم سرمایه ی اجتماعی انتخاب شوند. فوکویاما نیز شاخص های یاد شده را از عناصر اصلی مفهوم سرمایه ی اجتماعی می داند.



فرضیه های تحقیق

۱. بین اعتماد اجتماعی و هویت اجتماعی دانش آموزان رابطه ی معناداری وجود دارد.
۲. بین مشارکت اجتماعی و هویت اجتماعی دانش آموزان رابطه ی معناداری وجود دارد.

تعریف متغیرها

تعریف نظری هویت اجتماعی

هویت اجتماعی، شناسه ی آن حوزه و قلمروی از حیات اجتماعی است که ضمیر "ما" خود را متعلق، منتصب و مدیون بدان دانسته و در برابر آن احساس تعهد و تکلیف می کند. مانند: ما ایرانیان، ما مسلمانان، ما انسان ها و اینکه فرد در مرحله ی اول خود را با کدام یک از این هویت ها معرفی می کند و در برابر آن احساس تعهد و تکلیف می کند، هویت اجتماعی را نشان می دهد.

افراد این نوع هویت را در فرایند اجتماعی شدن و زندگی در جامعه کسب می کنند(عبدالهی، ۱۳۷۸؛ به نقل از شارع پور، ۱۳۸۱:۱۳۸).

تعریف نظری سرمایه ی اجتماعی:

سرمایه ی اجتماعی به مجموعه ای از منابع بالقوه و بالفعل اطلاق می شود که به مالکیت یک شبکه ی پایدار از روابط اعضای اجتماع متصل است (Bourdieu, 1986). بوردیو در این تعریف به نوع خاصی از سرمایه که در آن بر پیوند های اجتماعی و عضویت کنشگران در گروه ها و شبکه های اجتماعی اشاره می کند و آن را سرمایه ی اجتماعی می نامد. در تعریفی دیگر، به مجموعه ای از مفاهیمی همچون اعتماد، هنجارها و شبکه ها اطلاق می شود که موجب ارتباط و مشارکت بهینه ی اعضای اجتماع می شود (پورموسوی، ۱۳۸۱: ۱۶۱).

جدول شماره (۱): تعریف نظری و عملیاتی متغیرها

| تعداد سوالات | سطح سنجش | شاخص ها | | مفهوم |
|--------------|----------|---|--------------------------|------------------|
| | | جزیی | اصلی | |
| ۱۸ | رتبه ای | اعتماد به افراد آشنا(خانواده، اقوام، دوستان) | اعتماداجتماعی (شناختی) | سرمایه ی اجتماعی |
| | | اعتماد تعمیم یافته(اعتماد به بیگانگان) | | |
| | | اعتماد به گروه ها، سازمان ها و نهاد ها(معلمان، کسبه، نیروی انتظامی، بسیج، بانک ها و...) | | |
| | | عضویت و پذیرش مسئولیت در انجمن های(مدرسه، خیریه، علمی و فرهنگی)، مشارکت (محله، همیارانه، مذهبی) - فعالیت در باشگاه های ورزشی | مشارکت اجتماعی (ساختاری) | |
| ۱۶ | رتبه ای | سرزمین، زبان، تاریخ | هویت ملی | هویت اجتماعی |
| | | اعتقاد و تمایل به آیین های مذهبی (جشن ها و اعیاد مذهبی) اعتقاد و پایبندی به اصول دین (توحید،...) و فروع دین(نماز، روزه ، زکات و...) | هویت مذهبی | |
| | | تعلق خاطر به دوستان، خانواده و قوم، میزان تعامل با همشهری ها | هویت گروهی | |

با توجه به اینکه هدف از تحقیق حاضر " بررسی رابطه ی ابعاد سرمایه ی اجتماعی و هویت اجتماعی دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰" است؛ بنابراین، روش پیمایشی^{۱۴} مناسب ترین روش برای رسیدن به اهداف تحقیق است. در این تحقیق داده های مورد نیاز از روش پیمایش و به شیوه ی مصاحبه ی شخصی با تکمیل پرسشنامه توسط پاسخ گویان جمع آوری شده است.

جامعه ی آماری ، حجم نمونه و شیوه ی نمونه گیری

جامعه ی آماری این تحقیق دانش آموزان پسر مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰ بود. بنا بر اطلاعات جمع آوری شده تعداد دانش آموزان ۵۸۲ نفر بودند. جهت برآورد نمونه ی آماری از روش نمونه گیری کوکران استفاده شده است. سرانجام تعداد ۲۳۱ نفر تعیین گردید. برای دسترسی یکسان به نمونه ها از روش ترکیبی (خوشه ای - تصادفی ساده) استفاده شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده ها

در این تحقیق برای سهولت پردازش و تحلیل داده ها از رایانه و به کمک بسته ی آماری Spss استفاده گردید. هم چنین، آزمون های به کار گرفته شده عبارت بودند از: آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن و آماره رگرسیون چند متغیره.

روایی^{۱۵} و پایایی^{۱۶} تحقیق

در این پژوهش پس از تهیه ی شاخص های هر کدام از متغیرهای هویت اجتماعی و سرمایه ی اجتماعی، جهت تعیین اعتبار، در اختیار متخصصان در این زمینه قرار گرفت. هم چنین، شاخص هایی که توسط متخصصان علوم اجتماعی برای سنجش این متغیرها طراحی شده بود استفاده گردید و بدین ترتیب پرسشنامه ی تحقیق برای دریافت نظرات پاسخگویان تهیه گردید.

برای حصول پایایی متغیرهای تحقیق، آزمون آلفای کرونباخ به کار گرفته شد. این آزمون برای متغیر مستقل، "مشارکت اجتماعی" برابر ۰/۷۱ و متغیر مستقل "اعتماد اجتماعی" برابر ۰/۷۸ به

14-survey study

15-validity

16-Reliability

دست آمد. ضریب آلفای کرونباخ برای متغیر وابسته تحقیق، "هویت اجتماعی" برابر ۰/۷۵ حاصل شد. این نتایج نشان می دهد کلیه متغیر ها از پایایی بالایی برخوردارند.

الف) نتایج توصیفی

- بیشتر پاسخ گویان (۶۱.۵ درصد) در سن ۱۸ سال، ۳۱.۶ درصد در سن ۱۷ سال و کمترین تعداد (۶.۹ درصد) در سن ۱۶ سالگی قرار دارند.

- ۸۷.۴ درصد پاسخ گویان به اعضای خانواده خود اعتماد دارند.

- ۵۰.۲ درصد پاسخ گویان در حد متوسط به اولیای مدرسه اعتماد دارند، ۱۸.۶ درصد در حد زیاد و ۲۹.۹ درصد در حد کم به اولیای مدرسه اعتماد دارند.

- ۳۶.۸ درصد پاسخ گویان در حد متوسط به اقوام و دوستان اعتماد دارند، ۱۲.۲ درصد در حد زیاد و ۵۱ درصد در حد کم به اقوام و دوستان اعتماد دارند.

- ۳۴.۶ درصد پاسخ گویان در حد متوسط به نیروی انتظامی اعتماد دارند. ۳۴.۲ درصد در حد زیاد و ۳۱.۲ درصد در حد کم به نیروی انتظامی اعتماد دارند.

- ۵۱.۹ درصد پاسخ گویان در حد متوسط به بسیج اعتماد دارند. ۳۳.۸ درصد در حد زیاد و ۱۴.۳ درصد در حد کم به بسیج اعتماد دارند.

- ۵۵.۴ درصد پاسخ گویان در باشگاه های ورزشی عضویت دارند.

- ۲۵.۵ درصد پاسخ گویان در کانون های فرهنگی و هنری عضویت دارند.

- ۳۸.۵ درصد پاسخ گویان با هیأت های مذهبی محل سکونت همکاری نزدیک دارند.

- ۵۱.۵ درصد پاسخ گویان از میزان سرمایه اجتماعی در حد متوسط، ۲۸.۲ درصد پاسخ گویان در حد بالا و ۲۰.۳ درصد از سرمایه ی اجتماعی پایینی برخوردار بودند.

- ۵۸.۹ درصد پاسخ گویان از میزان مشارکت اجتماعی در حد متوسط، ۲۵.۵ درصد از مشارکت اجتماعی در حد بالا و ۱۵.۶ درصد از مشارکت اجتماعی پایینی برخوردار هستند.

- ۵۷.۱ درصد پاسخ گویان از میزان اعتماد اجتماعی در حد متوسط، ۲۰ درصد از اعتماد اجتماعی در حد بالا و ۲۲.۹ درصد از اعتماد اجتماعی پایینی برخوردار هستند.

- ۵۰.۳ درصد پاسخ گویان از هویت اجتماعی در حد بالا، ۳۱.۱ درصد در حد متوسط

و ۱۸.۶ درصد از هویت اجتماعی در حد پایینی برخوردار بودند.

ب) نتایج استنباطی

جدول شماره (۲): فرضیه‌های تحقیق با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن و کندال

| فرضیه‌های تحقیق | ضریب همبستگی کندال | |
|-------------------------------|--------------------|-----------|
| | سطح معناداری | شدت رابطه |
| اعتماد اجتماعی و هویت اجتماعی | ۰/۰۲ | ۰/۵۴ |
| مشارکت اجتماعی و هویت اجتماعی | ۰/۰۰ | ۰/۶۹ |

جدول شماره (۳): نتایج آزمون رگرسیونی برای تعیین سهم متغیرهای مستقل بر تغییرات هویت اجتماعی

| ضریب تعیین (R Square) | ضریب همبستگی چند گانه (R) |
|-----------------------|---------------------------|
| ۰/۵۲ | ۰/۷۲ |

جدول شماره (۴): متغیرهای مستقل درون معادله رگرسیون چند متغیره برای پیش بینی هویت اجتماعی

| مدل | ضرایب استاندارد نشده ^{۱۸} | | ضرایب استاندارد شده ^{۱۷} | t | سطح معناداری (Sig) |
|----------------|------------------------------------|------------|-----------------------------------|-------|--------------------|
| | B | Std. Error | Beta* | | |
| (Constant) | ۰/۲۹ | ۰/۱۲ | | -۱/۷۵ | ۰/۰۸ |
| اعتماد اجتماعی | ۰/۲۰ | ۰/۰۸ | ۰/۱۷ | ۲/۵۷ | ۰/۰۱ |
| مشارکت اجتماعی | ۰/۷۱ | ۰/۰۷ | ۰/۵۹ | ۸/۸۶ | ۰/۰۰ |

جدول شماره ۴،۳،۲ معادله ی رگرسیونی عناصر اصلی تحلیل چند متغیره به روش گام به گام برای پیش بینی متغیر وابسته (هویت اجتماعی) را نشان می دهد. نتایج رگرسیون چند متغیره نشان می دهد، ضریب تعیین محاسبه شده برای تعیین سهم متغیرهای مستقل در تغییرات متغیر وابسته برابر $(R^2=0/52)$ است. به عبارتی، ۰/۵۲ تغییرات هویت اجتماعی توسط متغیرهای مستقل (اعتماد

17 – Standardized Coefficients

18 – Unstandardized Coefficients

اجتماعی و مشارکت اجتماعی) صورت پذیرفته است و ۰/۴۸ تغییرات باقی مانده توسط متغیرهای دیگری صورت می پذیرد که در این پژوهش ذکر نشده است.

در مورد سهم و نقش هر یک از متغیرهای مستقل بر تغییرات هویت اجتماعی می توان در جدول شماره (۴) خروجی آن را مشاهده نمود. با توجه به معنادار بودن رابطه ی دو عامل (اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی) با هویت اجتماعی می توان به تفسیر روابط مبادرت ورزید. در ستون بتا استاندارد شده ($Beta^*$) ملاحظه می شود، متغیر مشارکت اجتماعی، بیشترین تأثیر را در تبیین و تغییرات هویت اجتماعی داراست. به عبارت دیگر، به ازای یک واحد تغییر در انحراف معیار متغیر مشارکت اجتماعی، به اندازه ی ۵۹ درصد بر متغیر هویت اجتماعی، تغییر ایجاد می کند. اعتماد اجتماعی نیز در حد ۱۷ درصد بر متغیر هویت اجتماعی، تغییر ایجاد می کند. معادله ی خطی رگرسیون بر اساس ستون B (ضرایب غیراستاندارد شده) به صورت زیر است:

$$Y = a + x(1) + x(2)$$

$$Y = 0.29 + 0.71 (\text{مشارکت اجتماعی}) + 0.20 (\text{اعتماد اجتماعی})$$

نتیجه گیری

نتایج توصیفی نشان داد، میزان هویت اجتماعی در بین پاسخگویان نسبتاً بالاست، این در حالی است که میزان سرمایه ی اجتماعی در حد متوسط است. نتایج توصیفی مربوط به میزان مشارکت اجتماعی نشان می دهد که میزان مشارکت اجتماعی و میزان اعتماد اجتماعی در بین پاسخ گویان در حد متوسط است. در مجموع، این نتایج نشان می دهد که بالا بودن برخی شاخص های سرمایه ی اجتماعی از قبیل: بعد ساختاری "مشارکت اجتماعی" و کمتر میزان "اعتماد اجتماعی"، می تواند تأثیر بسزایی در بالا بودن هویت اجتماعی دانش آموزان داشته باشد.

با توجه به اینکه دانش آموزان بخشی از اوقات خود را در مدرسه می گذرانند؛ ولی در این بخش شاخص رضایت بخش نیست و اعتماد دانش آموزان به اولیای مدرسه در حد متوسط است. برابر نظر پاتنام (به نقل از جهانگیری، ۱۳۸۹) سرمایه ی اجتماعی اساس هویت، شناسایی و اعتبار جامعه است که از طریق اعتمادسازی، افراد را به تعاملات و تعلقات اجتماعی برای رسیدن به اهداف مشخص ترغیب می کند. سرمایه ی اجتماعی به مثابه ی چسب اجتماعی عمل نموده و همبستگی

اجتماعی را تقویت می کند. نتایج این تحقیق نشان می دهد، هر اندازه افراد در این ساختار از میزان اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی بالاتری برخوردار باشند، حس تعلق، تعهد و پابندی و به عبارتی هویت اجتماعی در ابعاد هویت ملی، گروهی و مذهبی بیشتر خواهد بود. بنابراین، مجموعه ای ارزشمند از اعتماد سازی متقابل بین دانش آموزان و اولیای مدرسه، خانواده، نهاد های دولتی و...، مشارکت مؤثر در فعالیت های اجتماعی، حمایت های اجتماعی، وجود شبکه های خویشاوندی و تعاملات اجتماعی بیشتر باشد، میزان احساس تعلق و تعهد به سرزمین، تاریخ، زبان، مذهب، قانون و... که منابع هویتی دانش آموزان است، افزایش می یابد. نتایج این آزمون بیشتر با پژوهش های شارع پور (۱۳۸۰)، وحیدا و فاتحی دهاقانی (۱۳۸۲) همسو است.

پیشنهاد های کاربردی

- سرمایه ی اجتماعی به عنوان یک منبع بالقوه در توسعه ی اجتماعی اعضای جامعه و کسب منزلت اجتماعی هم چنین، توسعه ی هویت اجتماعی اعضای جامعه حائز اهمیت است. بنابراین، نهاد های گوناگون اجتماعی که با دانش آموزان ارتباط بیشتری دارند از جمله نهاد های آموزشی مانند: مدارس، زمینه ی تعامل بیشتر با آنان را فراهم آورند. ایجاد فضای اعتماد بیشتر در بین دانش آموزان می تواند در تقویت ارتباطات اجتماعی و مشارکت هر چه بیشتر آنان در فعالیت های اجتماعی مؤثر واقع شود. همان طور که نتایج نشان داد در این زمینه ی تعامل و اعتماد دانش آموزان به اولیا ی مدرسه بیشتر در سطح متوسط و پایین بوده است. بنابراین، ضروری است برای ایجاد تعامل هر چه بیشتر آنان با اولیا ی مدرسه تمهیداتی در نظر گرفته شود. در این زمینه، متولیان آموزشی می توانند با اجرای برنامه های مختلف علمی، فرهنگی، اردویی و...، با مشارکت و محوریت دانش آموزان موجبات مشارکت هر چه بیشتر را در دانش آموزان فراهم آورند. ترویج این گونه همکاری ها، موجب اعتماد بیشتر دانش آموزان به اولیا ی مدرسه می شود. بنابراین، ایجاد فضای اعتماد در تقویت تعلقات و وابستگی دانش آموزان با جامعه، بستری برای ارتقا ی مبانی هویتی دانش آموزان است.

- دستگاه های فرهنگی می توانند با تدوین برنامه های آموزش عمومی در زمینه ی معرفی اهمیت مقوله ی سرمایه ی اجتماعی و هویت اجتماعی در راستای توسعه ی انسجام اجتماعی و تقویت فرهنگ عمومی تأثیر بسزایی داشته باشند.

- از مسئولان نیروی انتظامی انتظار می رود با حضور در برنامه هایی که به مناسبت های مختلف در مدارس انجام می گیرد، با دانش آموزان ارتباط نزدیکی داشته باشند و آن ها را با وظایف پلیس آشنا نمایند تا موجب اعتماد بیشتر آنان به نیروی انتظامی و همکاری آنان با پلیس گردد.

- همان طور که نتایج نشان داد، میزان اعتماد دانش آموزان به اقوام، دوستان و آشنایان در حد متوسط و پایینی است. با توجه به اهمیت شبکه های خود جوش و غیر رسمی از جمله گروه دوستان و محلات که با هزینه های بسیار اندک، در تولید سرمایه ی اجتماعی مؤثر هستند؛ تحقیقات میدانی در این زمینه به شکل مستقل انجام گیرد.

- همان طور که در جدول شماره (۲) مشاهده می شود، متغیر های موجود تنها ۵۲ درصد تغییرات هویت اجتماعی را بیان می کنند و با لحاظ نمودن عوامل متعدد دیگری می توان به تبیین قوی تری دست یافت. بنابراین، دانشجویان، استادان دانشگاه ها و سایر محققان، پژوهش های مشابهی را در این زمینه به انجام رسانند.

پی نوشت:

[۱] این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی است که در سال ۱۳۹۰ با حمایت مالی سازمان بسیج علمی، پژوهشی و فناوری استان ایلام و با نظارت آقای نورمحمد صوفی اجرا شده است.

منابع و مأخذ

الف) منابع فارسی

- اشرفی، ابوالفضل، (۱۳۷۹)، هویت اجتماعی و پیشگیری از انحرافات، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۱۸ و ۱۹
- پورموسوی، فتح ...، (۱۳۸۱)، جامعه مدنی و سرمایه اجتماعی، مجله راهبرد، شماره ۲۶.

- جهانگیری، جهانگیر و مهدی معینی (۱۳۸۹). بررسی رابطه سرمایه‌ی اجتماعی و هویت ملی، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال هفتم.
- جنکینز، ریچارد، (۱۳۷۸)، هویت اجتماعی، ترجمه: تورج یار احمدی، نشر شیرازه، تهران.
- رضایی، احمد و حبیب احمد لو، (۱۳۸۴)، نقش سرمایه‌ی اجتماعی در روابط قومی و هویت ملی (جوانان تبریز و مهاباد) فصلنامه مطالعات ملی، سال ششم، شماره ۴.
- سلیمانی، محمد، (۱۳۸۷)، نقش سرمایه‌ی اجتماعی در شکل‌گیری هویت اجتماعی، خلاصه مقالات همایش ملی جوانان و هویت ایرانی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی.
- شارع پور، محمود، (۱۳۸۷)، ابعاد و کارکرد سرمایه‌ی اجتماعی و پیامدهای حاصل از فرسایش آن، مجموعه مقالات (بررسی مسائل اجتماعی ایران)، چاپ چهارم، انتشارات دانشگاه پیام نور.
- شارع پور، محمود و غلامرضا خوش‌فر، (۱۳۸۱)، رابطه سرمایه‌ی فرهنگی با هویت اجتماعی جوانان (مطالعه موردی شهر تهران)، نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۰.
- شریفی، اسماعیل و احمد کاکاوند، (۱۳۸۹)، رابطه سرمایه‌ی اجتماعی خانواده و هویت جوانان شهر تهران، دوفصلنامه تخصصی (پژوهش جوانان، فرهنگ و جامعه)، شماره ۴.
- شمشیری، بابک، (۱۳۷۸)، درآمدی بر هویت ملی، چاپ اول، نشر نوید شیراز.
- شیانی، ملیحه و همکاران، (۱۳۸۸)، سرمایه‌ی اجتماعی جوانان در ایران، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره دهم، شماره ۳.
- عبداللهی، محمد و برزو مروت، (۱۳۸۵)، هویت جمعی غالب در بین دانشجویان دانشگاه‌های سنجندج، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۳۲.
- علی بابایی، یحیی و بهمن باینگانی، (۱۳۸۹)، بررسی تاثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر رضایت از زندگی در میان جوانان شهر پاره، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره یازدهم، شماره ۴.
- گنجی، محمد و همکاران، (۱۳۸۹)، رابطه‌ی هویت دینی و سرمایه‌ی اجتماعی در بین مردم شهرکاشان، مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان، دوره ۲۱، شماره ۴.
- محسن رنانی و همکاران، (۱۳۸۸)، نقش منابع هویت و معرفت در تشکیل سرمایه‌ی اجتماعی دانشجویان دانشکده اقتصاد دانشگاه اصفهان، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال دهم، شماره ۳۸.
- مریدی، محمد رضا و معصومه تقی زادگان، (۱۳۸۶)، بررسی بحران هویت در بین دانش‌آموزان، فصلنامه مطالعات ملی، سال هشتم.
- نیازی، محسن و محمد کارکنان نصر آبادی، (۱۳۸۶)، تبیین جامعه‌شناختی رابطه سرمایه فرهنگی خانواده با هویت اجتماعی جوانان، فصلنامه مطالعات ملی، سال هشتم، شماره ۳.
- دوران، بهزاد و منوچهر محسنی، (۱۳۸۶)، مبانی نظری هویت و بحران هویت (مجموعه مقالات به اهتمام علی اکبر علیخانی)، انتشارات جهاد دانشگاهی، تهران.

- هزارجریبی، جعفر و سعید لهراسبی، (۱۳۹۰)، بررسی رابطه ی سرمایه ی اجتماعی با میزان هویت جمعی، جامعه شناسی کاربردی، سال بیست و دوم، شماره ۴۲.
- وحیدا، فریدون و همکاران، (۱۳۸۳)، رابطه ی سرمایه ی اجتماعی و هویت اجتماعی، مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان، دوره ۱۷، شماره ۲.
- ولکاک، مایکل و دیپا نارایان، (۱۳۸۵)، سرمایه ی اجتماعی و تبعات آن بر توسعه، ترجمه ی خاکباز و پویان، نشر شیرازه، تهران.

ب) منابع انگلیسی

Bourdieu, p, (1986), *The forms of capital* in J Richardson (ed). Greenwood press.

Empirical study of the relationship between social capital and social identity
(case study: boy students in ilam city's pre- university level schools)
(2010- 2011)

mahboob seidi *

Abstract:

The present paper has been carried out in order to study the relationship between social capital's dimensions with social identity of pre– university students in Ilam city in academic years of 2010-2011. Statistical population included all boy students in Ilam's pre – university schools which are 582 students. Sample consisted of 231 students, research method was survey and data collection was done by using researcher made questionnaire.

Research hypotheses' test according to spearman's correlation coefficient showed that there are significant correlation between the independent variables (social participation and social trust) with social identity of pre-university student in ilam city.

Results of multi - variants regression test show that social participation's variable has the most important share in social identity's changes in students (beta = .59). Other Variable in this research (social trust) has little effect in social identity's changes in students (beta = .17).

* M.A. of sociology and Educator of social sciences group in Ilam province payam-noor university

Key words: social identity, social capital, social trust, social participation, Ilam city's students.